

Берзе опет дивљају, овога пута навише. Децембар је почео сјајно, јер се цена акција у Њујорку и Франкфурту попела готово за пет процената већ првог дана овог месеца, на радост пре свега малих улагача, који сада опет имају утисак да су били у праву кад су веровали да је берза једино право и реално место које одређује цену свега, па понекад и самог живота. Наново су поверовали да је неко тржиште, на коме „велики играчи“ – националне банке и неки људи из сенке [1] – знају и имају инструменте, те могућност за нову велику креирану доларску инјекцију у презадужени део света (!?) (Југославија је била једно од легендарних места креирања пара, па је тако и завршила). Откуд баш доларска инјекција, и коме се паре стварно дугују? Долари су опет повратили равнотежу система, и опет показали да је неолиберализам вечан док су му деца верна. Сигурно да је њихова заблуда добра за њих, мале акционаре, као начин да поврате психолошку равнотежу, бар накратко. Наравно, узроци криза, који сада потресају западни свет, сасвим су другачије природе – цивилизацијске. Десила се промена моћи на планети у складу с вечним „законом“ од почетка света и века: „Ко јачи, тај табачи.“

Глорификована и од стране неолиберала обожавана до неба, берза данас, као и јуче, има своју цену. Тржиште је од свог постанка, преко касније створене берзе, која је постала његово отелотворење, остваривало моћ, али и изазивало пропаст појединаца и држава. Сви наводни узроци светске кризе, који беже од суштинских геополитичких промена, свде се на тачно констатоване финансијске надуване балоне, катастрофе тржишта некретнина, задужености државног сектора скоро свих земаља Запада. Но то су само видљиве последице стварног узрока ове кризе. Заправо, сва службена објашњења одређених појава које заиста постоје само су најбоље видљива последица тектонских геополитичких промена насталих сваљивањем терета са азијске плоче, а Бога ми и са других, на америчку плочу.

Позитивно очекивање, као основни мотор раста берзе, делује од самог њеног настанка. Стварну вредност и зараду од тих очекивања имали су заправо само они што су добили тачну информацију (ништа нису очекивали, све су знали), као и они који су креирали таква очекивања. Превара „Ватерло [2] и Ротшилди“ ударила је темеље таквом начину пословања. Ј.П. Морган и његова сарадња с Теслом

[3]

показује, опет, како су бескрупулозни мотиви и начини коришћени за стицање водећих позиција на берзи. Очекивање је уткано у најстарије гене људског рода (касније је то у комуникацији прикривала реч „љубав“), па је организаторима берзе утолико лакше да манипулишу на том пољу. Психолошкооснова кретања цена акција на берзама данас се може итекако масовно програмирати. Професионално добро организовани адвертајзинг, са усклађеним реалним акцијама, код просечног малог улагача на берзама ствара

очекивања

каква желе власници берзе. То онда отвара могућност великих махинација. Тако и *очекивање*

засновано на уверењу да се у геополитичком смислу ништа није променило, и да су једино САД способне да очувају себе и наше богатство, у исто време представља мотор покретач Вол Стрита због позитивне, предвидљиве активности малих улагача. У последњих шест месеци у привреди и науци није се ништа спектакуларно десило, а за то време индекс акција на Вол Стриту порастао је са око 10.000 на 12.000.

Очигледно је да су очекивања на неки начин погурана. Реално, очекивања се мењају упркос неизмењеним реалним помацима у америчкој привреди. Незапосленост износи преко девет процената, а бруто друштвени производ, обрачунаван на стари начин – што је предуслов за манипулацију и финансијске деривате – минимално расте, са пренадуваним финансијским балоном. Политичко стање блокаде републиканаца и демократа није амбијент који би у нормалним околностима подстакао позитивна очекивања. Одакле је и како онда створено очекивање да ће све бити боље? Оптимистичка очекивања понајвише, уз помоћ визуелних ефеката, шире многобројне ТВ водитељке канала који редовно прате стање на берзи. Оне се, са усиљеним смешком или сасвим извештаченом маском одушевљења на лицу, прилагођавају ситуацији и уливају оптимизам многобројним (милионским) гледаоцима (исто као и Тијанићеве водитељке Јутарњег програма, те веснице разведравања у тамносивој Србији).

За то време и на другој страни очигледно бесни рат (успостављена „зона забрањеног лета“, касапљење Либије, ратне игре око Ирана и Сирије, па свакојаке кризе Европске уније, најаву новог великог рата – и све је то одлична сцена за раст очекивања од ангажмана Сједињених Америчких Држава. Сцена на којој треба да се види како је једино Америка у стању да опет заштити индивидуална и државна богатства усред светских несрећа. Као што данас знамо из америчких извора, то, дакле, више није никаква тајна, Американци фингирају догађаје како би могли да на контролисану кризу одговоре агресијом на поједине земље. Симулирани напад на брод у Тонкишком заливу био је повод Вијетнамском рату, наводни (понеки и стварни) Садамови злочини у Кувајту, па Меркале (Јасуши Акаши и извештај УН) у БиХ, па Рачак (извештај Ренте

[\[4\]](#)

), па наводно оружје за масовно уништење опет у Ираку, па угњетавање у Либији – најбоље одсликавају начин на који то функционише. Све се организује ради заштите

виших интереса САД и њихове националне безбедности.

Исто тако, сасвим је нормална претпоставка да председник САД, и неко у његово име, има право да се умеша у рад суперкомпјутера који се баве светским берзама и да суме погура навише или наниже када процени да је то неопходно из угла америчке националне безбедности. „У прошлости, постојали су непријатељи; данас, постоје тржишта“ – тако се може описати овај тренутак у историји [5] Хабермас). Сви смо небројано пута у холивудским филмовима гледали америчке „ратне собе“ у којима небројени генерали, често у друштву америчког председника, забринуте посматрају почетак нуклеарног напада на Америку и одлучују како ће одговорити на ту претњу. Лако ми је да замислим, мада то не видех ни у једном холивудском филму, како у огромној, или због врхунске технологије сасвим малој одаји, седи супертим за праћење ситуација на светским берзама и на оној главној, њујоршкој, штити америчку националну безбедност. Једносатни лош тренд берзе може им нанети много већу штету него било који ограничени атомски удар.

Како се реагује у драматичним тренуцима наглог пада берзанских показатеља акција, као што се десило марта 2009. године, кад је пред крај берзанског дана индекс Дау Џонс за само двадесетак минута изгубио око 7,5 одсто вредности? Замишљај панику која је настала и одлуку председника, који је са свог блекберија послао шифровану поруку да се може интервенисати и умешати се у берзански систем „суперкомпјутера“, што је резултирало наглим скоком акција у следећих пола сата, па се берзански дан завршио безначајним падом од око два процента. Угрожену националну безбедност спасли су из тајне собе манипулатори без генералских ознака. Ако су агенти ЦИА раније имали одобрење и могли да убијају председнике других држава (Аљенде, Лумумба, а Кастро им је измакао), или да организују и воде ратове (Тонкишки залив – Вијетнам, Рачак – Југославија, оружје за масовно уништавање – Ирак, народни бунт – Либија) све због америчке националне безбедности (створи кризу и управљај њом!), зашто не би могли мало и да погурају Вол Стрит у критичним тренуцима, као у пролеће 2009, после слома берзе 2008? Такав крах Вол Стрита у једном дану засигурно би довео до тоталног краха америчке привреде, а сигурно и привреда широм света. Ко од тада прати Вол Стрит, може да се увери како се позитивна кретања на средњи и дуги рок дешавају увек кад би, по препоруци адвертајзинг мајстора, требало изазвати позитивно очекивање.

Но оно што мали амерички акционари не знају јесте чињеница да се на Вол Стриту више не дешавају најважније ствари. Тренд се не може на дужи рок исправити, нити вредност акција на берзи може расти кад је основни системски узрок у ствари опадање америчке глобалне моћи, што по себи повлачи немогућност штампања долара без реалног покрића. Данас смо сведоци да се економија враћа у једино могуће реалне оквире.

Финансијске преваре светских размера, организоване по принципу финансијских услуга (измишљених у време доминације Фунте и њеног газде, касније замењене Доларом и његовим газдом), а спроведене преко тржишта и банкарског система – припадају прошлости. Ово не важи за делове света где амерички бич још увек може да жацне, а богами и да добро спржи, као у Србији 1999. године. Издувавање долар балона и његово свођење на параметре реалне економије незаустављиво тече. Нове кризе, вештачки изазване, помажу долару само у сфери америчког утицаја, јер су у том делу света САД и економски и војно најдоминантнија сила па њени вољни и невољни следбеници у њима виде спас, чак и уз ослабљени долар. Узбуна је настала зато што не може више да функционише демократски систем „Слободан свет”, који је Западу, то јест Америци омогућавао да захваљући војној и технолошкој доминацији искоришћава остатак света. Сва паника око финансијских тржишта и дугова у ствари је прилагођавање стању које је наступило цивилизацијским преокретом. Реално најјача економија Кине (уз помоћ осталих из БРИК-а), у позицији је да наметне нове параметре светских, пре свега економских послова.

Одлука да се међусобна плаћања у оквиру БРИК-а обављају у националним валутама, а то су вредности од десетина и стотина милијарди долара, само је један од корака који полако, у складу са интересима, и не само Америке, учвршћује створену, неизбежну светску мултиполарну сцену. То наравно води „снижавању доживљаја” грађана у атлантско-евро алијанси, што много боли. Високи званичник кинеске владе каже да су Европљани лењивци који мало раде и рано иду у пензију. То је сигуран знак да се најјача економска сила света сада пита која је реална цена радне снаге. То такође значи и да се данас однос према раду мери кинеским аршинима, што у виду пре свега треба да имају *р адници у Србији*

. Тобожњи покушаји спасавања неких валута и сређивање финансијских тржишта нису ништа друго до цивилизацијско враћање реалној економији, која је данас најјача управо у Кини.

Мали акционари сада морају добро да размисле где да уложе свој новац и шта да очекуј уод тога, јер је разоткривен систем како берзе у ствари функционишу. После 11. септембра 2001. Буш Млађи је рекао да је схватио да океани не штите Америку. Многобројни непријатељи сада могу да угрозе све америчке градове далеко опасније него оних неколико авиона пре десет година. Русија, Кина, Индија, Пакистан, па чак и Израел и његов атомски арсенал, говоре да Америка и њен финансијски систем ни најмање нису нерањиви. То, свакако, значи и да су други почели да размишљају тај начин. Нови психолошки удар на Америку, то јест потенцијалне улагаче, јесте Чавезово повлачење десетак тона злата из Париза и Лондона, које има пре свега симболички карактер Чавез се припрема да их пошаље у Русију и Кину, данас бар исто тако сигурна место као што је Америка. Све док се не успостави нека нова свеопшта мера вредности, а ја мислим да је најбољи предлог изнео још Кејнс 1944. приликом стварања Светске банке, који је предложио употребу корпе неколико најважнијих светских валута. Из

данас знаних разлога – стварања долара без покрића – предлог није прихваћен.

Сада, међутим, главна идеологија може да буде једино нормалан живот, који жели убедљиво највећи број становника света, и то је најопштије очекивање. У време интернета и масовних комуникација, када се све брзо демистификује, свако може лако да се увери у вредност било које идеологије кроз историју. Стварање нових облика функционисања друштва увелико је општа тема на интернету. Умрежена светска, а не официјелна памет, почиње да тражи и наћи ће решење. Одговорност за расподелу и решавање проблема, а поготово за коришћење светског знања, технологије и користи које из тога следе, баштиниће сви становници Земље. Покрет „Окупирајмо Вол Стрит”

[6]

(6*) поручује на свом сајту 11. октобра 2011: „Запамтите, наша основна порука је да нам је дозвољено да

размишљамо о алтернативама

.” Свако ко занемарује сигнал овога за сада симболичног покрета греша. Пекинг је пре неки дан изазвао панику међу иностраним компанијама када је саопштио иницијативу за оснивање великих државних предузећа у многим областима, од телекомуникација до „ветроенергије”. То је очигледан пандан и максимално велики конкурент западним, поготово америчким мултинационалним компанијама. И очигледна намера да се демонстрира алтернатива.

И да закључим: тржишна цена берзе је на низбрдици. Очекивања да је то место где мали акционари себи обезбеђују добар живот и сигурну старост бледи и губи се у маглама, не само београдским. Ми у Србији још смо добро прошли, јер та неолиберална берза није успела да се до краја инсталира и покупи уштеђевине наших грађана.

[1] <http://www.nspm.rs/savremeni-svet/neoliberalna-hobotnica.html>

[2] Енглеска и Француска су ратовале и битка код Ватерлоа 1815. била је пресудна по Европу тог доба. Натан Ротшилд смирено је дао налог својим берзанским агентима да почну да продају енглеске обвезнице (консуле). Док је Натан немилице продавао консуле, чија је вредност из момента у моменат драстично опадала, на берзи је завладао хаос. Присутни су најпре шапутали, а затим су почели да узвикују: Ротшилд зна, он сигурно зна! Енглези су изгубили код Ватерлоа!

Људи су похитали да се ослободе тек купљених „безвредних“ консула и папирни новац замене за сребро и злато. Након неколико сати посматрања ове, за већину судбоносне

трговине, Натан Ротшилд је још једном дискретно дао знак својим агентима, који је овај пут био сасвим друкчије природе. Као по команди, десетине берзанских агената почело је да купује одбачене консуле по багателној цени. Убрзо потом стигле су и званичне вести са фронта: Енглеска је победила код Ватерлоа. Енглеским обвезницама вредност је вртоглаво порасла, а богатство породице Ротшилд увећало се око 20 пута.

[3] Ј. П. Моргану је сарадња с Теслом требало да омогући коришћење Теслиних проналазака и материјалну корист од тога. Могућност да се поруке преносе бежично, и корист коју би имао од бежичног преноса информација како би први сазнао шта се дешава у Лондону на берзи (не слутећи при том колику би корист од преноса енергије имао светски систем бежичне комуникације) били су његов мотив покретач. Предност од неколико сати (дана) значила је моментално прављење богатства. Међутим, 12. децембра 1901. године Маркони је радио сигналом пренео знак „С“ до Лондона, и Морган је изгубио интересовање да даље финансира Теслин пројекат бежичног преноса енергије, гласовних и визуелних комуникација, а посебно вести с Лондонске берзе. Тако је због недостатка средстава свет био ускраћен за многе проналаске десетинама година пре њиховог поновног открића.

[4] Случај Меркала и Рачка, по накнадно објављеним извештајима, доказује како је то само био лажан повод за НАТО бомбардовање РС и Југославије и покушај одвајања Косова и Метохије од Србије.

[5] <http://www.nspm.rs/savremeni-svet/jirgen-habermas-politicke-elite-zanima->

[samo-vlastita-moc-vreme-je-za-gradjansku-pobunu.html](http://www.nspm.rs/savremeni-svet/jirgen-habermas-politicke-elite-zanima-samo-vlastita-moc-vreme-je-za-gradjansku-pobunu.html)

[6] www.occupywallst.org